

Scorecard GAVI

Datum augustus 2013

SCORECARD Global Alliance for Vaccines and Immunisation (GAVI)

Opgesteld door Directie Verenigde Naties en Internationale Financiële
Instellingen Multilaterale Instellingen en Mensenrechten
T- +31 (0)70-3484894

Redacteur(en): Annie Vestjens (DSO/GA)

Inhoudsopgave

	Inhoudsopgave	2
1	Inleiding	3
2	Algemene achtergrond	4
2.1	Doelstelling en Mandaat	4
2.2	Organisatie, werkwijze en activiteiten	4
2.3	Nederlandse vertegenwoordiging	4
2.4	Financiële omvang en bijdragen.....	5
3	Institutionele aspecten van de organisatie.....	6
3.1	Focus op kernmandaat.....	6
3.2	Strategie	6
3.3	Effectiviteit bestuurs- en beheersorganen.....	6
3.4	Personeelsbeleid	7
3.5	Financiële positie, beheer en ontwikkelingen	7
3.6	Corruptiebestrijding in de interne organisatie	8
4	Functioneren van de organisatie	9
4.1	Samenwerking met andere multi- en bilaterale instellingen	9
4.2	Uitvoering beleid en beheer op landenniveau	9
4.3	Uitvoering normerende taken	9
4.4	Beleidsevaluatie.....	10
5	Beleidsrelevantie van de organisatie.....	11
5.1	Relevantie vanuit het perspectief van de internationale OS-architectuur	11
5.2	Geografische relevantie.....	11
5.3	Relevantie voor Nederlandse OS-thema's	11
5.4	Relevantie doorsnijdende thema's.....	11
5.5	Overige relevantie.....	12
6	Conclusie	13
6.1	Institutionele aspecten en functioneren.....	13
6.2	Beleidsrelevantie.....	13

1 Inleiding

Scorekaarten worden opgesteld om het functioneren en de beleidsrelevantie van multilaterale organisaties in kaart te brengen. De Nederlandse inzet in multilaterale organisaties wordt geconcentreerd op organisaties die relevant zijn binnen het Nederlandse beleid en de zaken qua effectiviteit goed op orde hebben. Dit vraagt om een zorgvuldige en regelmatige toetsing. Scorekaarten worden opgesteld voor zelfstandige multilaterale organisaties waaraan Nederland een substantiële ODA-bijdrage levert. De relevantie wordt primair getoetst aan het Nederlandse beleid voor ontwikkelingssamenwerking maar de bredere betekenis van multilaterale instellingen voor andere aspecten van Nederlands beleid wordt waar relevant meegenomen.

Elke scorecard geeft een overzicht van de doelstellingen en het mandaat van de desbetreffende internationale instelling, van de wijze waarop de organisatie is ingericht en welke activiteiten ze uitvoert, van de financiële omvang en de Nederlandse bijdragen. Op basis van een analyse van de verschillende deelaspecten wordt een appreciatie gegeven van de effectiviteit van de organisatie en van de relevantie voor de Nederlandse beleidsdoelstellingen. Deelaspecten van effectiviteit worden beoordeeld op basis van specifieke criteria en gescoord op een vierpuntsschaal van onvoldoende, matig, voldoende en goed. Daarnaast wordt een verwachting van positieve verandering gegeven. Relevantie wordt aangeduid met de kwalificaties relevant, beperkt relevant en niet relevant. Een samenvatting van deze scores is te vinden in de tabellen in hoofdstuk 6.

De scorecards zijn samengesteld op basis van rapportages van de organisatie zelf, van de Board of Auditors, interne en externe evaluaties, beoordelingen door andere donoren en van het Multilateral Organisations Performance Assessment Network (MOPAN)¹. Daarnaast is om de input gevraagd van betrokken ministeries, de Permanente Vertegenwoordigingen en Kiesgroepkantoren. Ook kritische opmerkingen van Nederlandse ambassades over het functioneren van landenkantoren van multilaterale instellingen zijn in de scorecard verwerkt.

¹ Binnen MOPAN evalueert Nederland samen met 16 gelijkgezinde landen het functioneren van VN organisaties en Internationale Financiële Instellingen. Per jaar worden ongeveer 5 organisaties in 12 landen doorgelicht op het interne functioneren en de behaalde resultaten.

2 Algemene achtergrond

2.1 Doelstelling en Mandaat

De *Global Alliance for Vaccines and Immunisation* (GAVI) is opgericht in 2000 om de trend van een dalende immunisatiegraad in ontwikkelingslanden te keren. De GAVI Alliance heeft als mandaat het redden van kinderlevens en beschermen van de gezondheid van mensen door middel van het verbeteren van toegang tot immunisatie in arme landen. Als een mondiaal publiek-privaat partnerschap, inclusief maatschappelijke organisaties, speelt GAVI een katalyserende rol door het ondersteunen en financieren van immunisatie. Doelstelling en mandaat zijn (opnieuw) vastgesteld in de Bestuursvergadering van juni 2010 voor de GAVI Alliance Strategie 2011-2015.

2.2 Organisatie, werkwijze en activiteiten

Seth Berkley is de Uitvoerend Directeur sinds medio 2011. Het Bestuur, voorgezeten door de Noor Dagfinn Hoybraten, is het hoogste besluitvormingsorgaan en bestaat uit 28 leden, van wie 9 onafhankelijk (benoemd op basis van hun persoonlijke capaciteit en netwerk). De overige zetels zijn als volgt verdeeld:

vertegenwoordigers van regeringen van ontwikkelings- en geïndustrialiseerde landen (ieder 5 zetels), vaccin- producenten (noord en zuid, ieder 1 zetel), NGO's (1 zetel), onderzoeksinstituten (1 zetel), VN-organisaties (UNICEF, WHO ieder 1 zetel), de Bill and Melinda Gates Foundation en de Wereldbank.

Het GAVI-secretariaat bestaat uit 124 personen. De kantoren bevinden zich in Genève en Washington. Het GAVI Secretariaat is verantwoordelijk voor het dagelijkse werk van de GAVI Alliance.

Het vergroten van de immunisatiegraad in arme landen streeft GAVI na door middel van het verstrekken van financiële en technische ondersteuning voor nieuwe en te weinig gebruikte vaccins, injectieveiligheden, steun aan maatschappelijke organisaties en door versterking van gezondheidssystemen.

Kenmerkend voor GAVI is haar innovatief karakter: GAVI heeft innovatieve financieringsmechanismen geïntroduceerd, zoals de *International Finance Facility for Immunisation* (IFFIm) en de pilot *Advance Market Commitment* (AMC) voor het pneumokokkenvaccin. Ook tracht GAVI steeds vaker via de private sector fondsen binnen te halen, zoals via het *Matching Fund*.

Ongeveer 80% van GAVI's middelen gaat naar de aanschaf van vaccins en gerelateerde producten. Deze worden centraal aanbesteed en geleverd door UNICEF. Ongeveer 15% van het budget wordt besteed aan het versterken van gezondheidssystemen, veelal gericht op het verbeteren van vaccinatie .

2.3 Nederlandse vertegenwoordiging

Nederland is in het Bestuur vertegenwoordigd via een kiesgroep, samen met Zweden en Denemarken. Met ingang van 2013 is Noorwegen tot deze kiesgroep toegetreden. Iedere kiesgroep kan een persoon aanwijzen als bestuurslid en een alternerend bestuurslid. Momenteel is Zweden bestuurslid. Nederland was van 2010-2012 alternerend bestuurslid en heeft dit met ingang van 2013 overgedragen aan Noorwegen. Er staat geen vaste termijn voor deze positie. Dit wordt onderling in de kiesgroep bepaald.

2.4 Financiële omvang en bijdragen

Sinds de lancering van GAVI in 2000 bedragen de totale donorcontributies en commiteringen tot eind 2012 16,1 miljard USD. GAVI heeft 7,7 miljard USD gecommitteerd aan landen (situatie op 31 oktober 2012). De Nederlandse bijdrage en committering van 2000 tot heden is 388 miljoen USD aan GAVI en 114 miljoen USD aan IFFIm. Nederland is hiermee de 4de donor van GAVI (over de periode 2000-2011) en de 7de donor van IFFIm (periode 2006-2011). IFFIm heeft sinds 2006 een totaal van 6,3 miljard USD aan donortoezeggingen gekregen en heeft daarmee 3,7 miljard USD op de kapitaalmarkt opgebracht. Het Advance Market Commitment heeft 1,5 miljard USD aan donor toezeggingen gekregen en het GAVI Matching Fund 130 miljoen USD.

Top 10 Donor contributies aan GAVI
(Tot 31 december 2011; bedragen in miljoen USD)

Ranking/land/donor	Bedrag
1. Bill & Melinda Gates Foundation	1.477
2. Verenigde Staten	737
3. Noorwegen	599
4. Nederland	242
5. Verenigd Koninkrijk	223
6. Zweden	215
7. Canada	173
8. Australië	77
9. Europese Unie	58
10. Frankrijk / Spanje	53

AMC committeringen (bedragen in miljoen USD)

Ranking/land/donor	Bedrag
1. Italië	635
2. Verenigd Koninkrijk	485
3. Canada	200
4. Russische Federatie	80
5. Bill & Melinda Gates Foundation	50
6. Noorwegen	50

IFFIm committeringen (bedragen in miljoen USD)

Ranking/land/donor	Bedrag	Duur van de committering
1. Verenigd Koninkrijk	2.980	20 jaar
2. Frankrijk	1.720	15; 19 jaar
3. Italië	635	20; 15 jaar
4. Noorwegen	265	5; 10 jaar
5. Australië	256	20 jaar
6. Spanje	240	20 jaar
7. Nederland	114	7 jaar
8. Zweden	38	15 jaar
9. Zuid-Afrika	20	20 jaar

3 Institutionele aspecten van de organisatie

3.1 Focus op kernmandaat

GAVI heeft een specifiek en beperkt mandaat en vertoont daardoor een sterke focus op het kernmandaat. GAVI is sterk resultaatgericht en heeft daardoor tussen 2000 en 2012 goede resultaten behaald: 5,5 miljoen kinderlevens gered; 370 miljoen kinderen additioneel gevaccineerd; versnelde introductie van nieuwe vaccins in 73 landen; versterkte gezondheidssystemen in 37 landen; een betere afstemming van vraag en aanbod van vaccins; juiste type vaccins en prijsreductie.

Beoordeling: goed = 4

3.2 Strategie

GAVI heeft een strategie met duidelijke definitie van missie en doelstellingen. De GAVI Alliance Strategie 2011-2015 heeft als strategische doelstellingen:

- i. Het versnellen van de introductie en toepassing van te weinig gebruikte en nieuwe vaccins.
- ii. Bijdragen aan de capaciteitsopbouw van geïntegreerde gezondheidssystemen om immunisatie uit te voeren.
- iii. Het vergroten van de voorspelbaarheid van mondiale financiering en het verbeteren van de duurzaamheid van nationale financiering voor immunisatie.
- iv. Het ontwikkelen van de vaccinmarkt.

GAVI streeft deze doelstellingen na door:

- Immunisatie te plaatsen in de context van bredere kostenefficiënte interventies op het gebied van volksgezondheid;
- Bij te dragen aan de Milleniumdoelen (MDGs);
- Het ondersteunen van nationale prioriteiten, een geïntegreerde aanpak, budgetprocessen en besluitvorming;
- Focus op innovatie, efficiëntie, rechtvaardigheid, prestatie en resultaten;
- Het optimaliseren van samenwerking en verantwoordelijkheid tussen partners en het GAVI-secretariaat;
- Het verzekeren van gendergelijkheid op alle werkgebieden van GAVI.

In de Strategie 2011-2015 zijn de ervaringen van de eerste tien jaar meegenomen. Ook zijn de bevindingen en aanbevelingen van de evaluatie van de Strategie 2006-2010 verwerkt.

Beoordeling: goed = 4

3.3 Effectiviteit bestuurs- en beheersorganen

In evaluaties gesignaleerde (potentiële) zwakheden worden adequaat aangepakt. De voornaamste zwakheid is onvoldoende nadruk op prestatie management en onvoldoende verband tussen de strategie en de landenactiviteiten en -doelstellingen. Volgens de Britse MAR zou ook de monitoring en opvolging van financiële programma's (op landenniveau) versterkt moeten worden. Omdat GAVI geen vertegenwoordiging heeft op landenniveau is de afstemming soms niet optimaal. Daarom heeft GAVI 'Country Responsible Officers' aangesteld, die frequente bezoeken brengen aan landen.

Verder is er (in reactie op de bevindingen van de evaluatie van GAVI Phase II, gepubliceerd in 2010) begonnen met de uitrol van *Performance Based Financing* in alle 10 landen die in 2012 een goedgekeurde aanvraag hebben ingediend. In november 2012 zijn de richtlijnen hiervoor gepubliceerd.

In landen die behalve vaccins ook financiële ondersteuning ontvangen, doet de *Transparency and Accountability Unit* beoordelingen van het financieel management. Verder heeft GAVI een *Early Warning System* en wordt er in ieder land dat financiële steun ontvangt jaarlijks een onafhankelijke audit uitgevoerd.

De activiteiten van GAVI behoren tot de meest kostenefficiënte interventies. Evaluatie en lerende oriëntatie zijn volgens de Britse MAR een kernkwaliteit van GAVI. Het management volgt de aanbevelingen uit de evaluatie adequaat op.

Beoordeling: voldoende = 3

Verwachting voor positieve verandering: waarschijnlijk = ↑

3.4 Personeelsbeleid

Er is geen loopbaanbeleid of rotatie binnen GAVI. Personeel wordt op basis van expertise aangenomen en blijft de daarbij passende functie uitoefenen. Volgens de MAR heeft GAVI een sterke leiderschaps- en bestuursstructuur en goed personeelsbeleid. GAVI heeft een nieuw genderbeleid aangenomen, dat een evenwichtige genderverdeling in de organisatie nastreeft.

Beoordeling: voldoende = 3

Verwachting voor positieve verandering: onzeker = →

3.5 Financiële positie, beheer en ontwikkelingen

Tijdens de conferentie voor de eerste middelenaanvulling in juni 2011 is een additioneel bedrag van 4,3 miljard USD toegezegd, waardoor er in totaal 7,6 miljard USD voor de financiering van de GAVI Strategie 2011-2015 beschikbaar is (er was eerder tot 2015 een financieringstekort voorzien van 3,7 miljard USD). Hiermee is GAVI in een goede positie om aan de toenemende vraag voor nieuwe vaccins van ontwikkelingslanden te voldoen.

Volgens de MAR hanteert GAVI een duidelijk en transparant allocatiesysteem, geheel in lijn met haar beleidsprioriteiten.

De liquiditeitspositie wordt nauwkeurig berekend en aan het Bestuur ter goedkeuring voorgelegd. Uit de MAR komt GAVI als een efficiënte organisatie naar voren. Administratiekosten bedragen 4%. De interne auditfunctie is kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust. Door het *Transparency and Accountability Policy Team* permanent onder te brengen bij de Interne Audit is het risicobeheer verbeterd. De volgende aanbevelingen kwamen onder andere uit het Auditrapport 2010:

1. Het meer actief betrekken van *Country Responsible Officers* op het gebied van vertrouwensrisico. Het verrichten van meer bezoeken aan ontvangende landen.
2. Vaker een review en follow-up van programmarapportages door het *Transparency and Accountability Policy Team* laten uitvoeren.
3. Het team meer actief betrekken in de selectie van de externe auditors van de 'cash support programma's.

Deze aanbevelingen worden opgevolgd.

Beoordeling: voldoende =3

Verwachting voor positieve verandering: waarschijnlijk = ↑

3.6 Corruptiebestrijding in de interne organisatie

GAVI heeft een steng anti-corruptiebeleid. Hieronder valt een beoordeling van financiële controlesystemen, een vroeg waarschuwingssysteem en een jaarlijkse onafhankelijke audit. Op het gebied van vaccins bestaat er weinig animo voor diefstal, vanwege de toedieningsvorm, de benodigde koeling en omdat vaccins, in het belang van de volksgezondheid, in de landen waar GAVI actief is vrij worden verstrekt. Als er corruptie in *cash-based support* programma's wordt vastgesteld wordt financiering stop gezet maar gaat de levering van vaccins door, zodat de doelgroep er niet de dupe van wordt.

GAVI heeft haar transparantiebeleid in 2011 aangepast. Reeds bij vermoeden van misbruik wordt dit op de website gepubliceerd. In het tienjarig bestaan van GAVI zijn er slechts enkele gevallen van corruptie vastgesteld. In alle gevallen betrof het het 'cash-based support programma'. In alle landen is het gehele bedrag terugbetaald, dan wel heeft de regering toegezegd het hele bedrag te zullen terug betalen.

Beoordeling: goed = 4

4 Functioneren van de organisatie

4.1 Samenwerking met andere multi- en bilaterale instellingen

GAVI werkt vooral nauw samen met UNICEF (aanschaf van vaccins), WHO (technisch advies) en Wereldbank. Met deze partners zijn specifieke *Memoranda of Understanding* afgesloten. Verder zijn de regeringen van landen waarin immunisatie wordt uitgevoerd belangrijke partners, werkt GAVI nauw samen met de vaccinindustrie van ontwikkelde en ontwikkelingslanden, met onderzoeksinstituten, met maatschappelijke organisaties en met de Bill and Melinda Gates Foundation. GAVI steunt de doelstellingen van de Parijsverklaring en heeft actie ondernomen om haar prestatie te verbeteren op het gebied van *alignment* met landensystemen en betere coördinatie met andere grote partners. Het Health Systems Funding Platform is hiervan een voorbeeld, waarbij financiering van nieuwe aanvragen voor versterking van gezondheidssystemen gebaseerd zal zijn op nationale strategieën, in lijn met internationale committeringen voor effectiviteit van hulp.

Beoordeling: voldoende = 3

Verwachting voor positieve verandering: waarschijnlijk = ↑

4.2 Uitvoering beleid en beheer op landenniveau

GAVI heeft geen regionale of landenkantoren, maar heeft een goed systeem voor inhoudelijke en financiële monitoring. Informatie over landenprogramma's is beschikbaar op de website. In uitvoerende landen die behalve vaccins ook financiële ondersteuning ontvangen, doet de *Transparency and Accountability Unit* initiële en vervolgbeoordelingen van het financieel management. WHO en UNICEF vullen per land een gezamenlijk dataformulier in over het aantal gevaccineerde kinderen, meisjes en vrouwen.

De bestaande systemen voor de aanbesteding van de aanschaf van GAVI's middelen zorgen voor voldoende controle.

Hoewel GAVI's financieel management en transparantie als goed worden beoordeeld in de MAR, zijn recent verdere verbeteringen en waarborgen aangebracht, zoals de *Transparency and Accountability Policy* en de versterkte auditcapaciteit.

Ontvangende regeringen waarderen de flexibiliteit van GAVI, met name bij de versterking van gezondheidssystemen. GAVI moedigt *ownership* van de ontvangende landen aan, heeft relatief lichte processen en communiceert goed. Directe belanghebbenden hebben geen directe stem in de bestuursstructuur .

Beoordeling: voldoende = 3

Verwachting voor positieve verandering: waarschijnlijk = ↑

4.3 Uitvoering normerende taken

GAVI heeft geen mandaat voor normerende taken. GAVI is een financieringsmechanisme, dat nauw samenwerkt met normatieve organisaties als WHO en UNICEF. Financieringsvoorstellen en rapportages worden op deze normen beoordeeld.

4.4 Beleidsevaluatie

GAVI heeft een formeel proces voor het evalueren van haar organisatie- en programma activiteiten. Het evaluatie proces is gebaseerd op reviews door een *Independent Review Committee* (IRC) en door strikte opvolging van de uitvoering van GAVI's partners in het veld. Het IRC bestaat uit specialisten op het gebied van immunisatie en volksgezondheid, die onafhankelijk zijn van het GAVI-secretariaat en van GAVI-partners. Landen leveren elk jaar voortgangsrapportages aan, die door het IRC beoordeeld worden. Het IRC legt zijn aanbevelingen direct voor aan het GAVI-Bestuur, die beslist of de aanvraag van een land voor (voortzetting van) ondersteuning gehonoreerd wordt.

Het eerste en het tweede evaluatierapport zijn voor Nederland relevante evaluaties. Donoren hebben de gelegenheid gehad bij te dragen aan de *Terms of Reference* van de evaluaties. De opvolging is goed, volgens de MAR.

Bevindingen zijn onder meer:

- GAVI is zeer sterk in het leveren van resultaten op GAVI's *core business* (immunisatie);
- Steun aan versterking van gezondheidssystemen heeft minder goed gepresteerd (te lage uitgaven), maar ter verbetering zijn belangrijke stappen gezet (zoals betere aansluiting bij nationale plannen);
- Noodzaak van implementatie van geleerde lessen in de uitvoering van *cash based programmes*.

Beoordeling: goed = 4

5 Beleidsrelevantie van de organisatie

5.1 Relevantie vanuit het perspectief van de internationale OS-architectuur

Beperkt relevant. GAVI is een publiek-privaat partnerschap met innovatieve financieringsmechanismen (IFFIm, AMC, Matching Fund).

GAVI levert een bijdrage aan MDG 4 (reduceren van kindersterfte) door kindervaccinatie, MDG 5 (verminderen moedersterfte) door versterking van gezondheidssystemen en vaccinatie tegen het HPV (de veroorzaker van baarmoederhalskanker), tetanus en rode honden aan MDG 6 (verspreiding van ziektes tegengaan) door versterking van gezondheidssystemen.

5.2 Geografische relevantie

Relevant. GAVI besteedt 82% van al haar middelen in de armste landen. De resterende middelen worden besteed in middeninkomenslanden met de hoogste absolute armoede.

5.3 Relevantie voor Nederlandse OS-thema's

Voedselzekerheid

Niet relevant. Behoort niet tot mandaat van GAVI.

Water

Niet relevant. Behoort niet tot mandaat van GAVI.

Veiligheid en rechtsorde

Niet relevant. Behoort niet tot mandaat van GAVI.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

Relevant. GAVI heeft een belangrijke impact op seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, door het ondersteunen van gezondheidssystemen, door rubella en tetanus vaccinatie en de prioritering van het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker.

5.4 Relevantie doorsnijdende thema's

Gender

Relevant. GAVI heeft haar focus op gender vergroot en heeft van het HPV-vaccin een prioriteit voor toekomstige programma's gemaakt. In 2012 heeft een evaluatie van de gender strategie plaatsgevonden, waarvan het rapport in november 2013 aan het Bestuur ter beschikking zal worden gesteld.

Private sector ontwikkeling

Beperkt relevant. GAVI werkt nauw samen met de vaccin producerende industrie in noord en zuid.

Duurzaamheid (milieu/klimaat)

Niet relevant. Behoort niet tot mandaat van GAVI.

5.5

Overige relevantie

GAVI is een publiek-private alliantie, die zich bovendien bedient van innovatieve financieringsmechanismen als IFFIm en AMC.

6 Conclusie

6.1 Institutionele aspecten en functioneren

GAVI is een publiek-privaat mondiaal partnerschap met een duidelijk mandaat dat een cruciale rol speelt in het behalen van de internationale doelstellingen MDG 4, 5, en 6. GAVI heeft een duidelijke Strategie. Bestuur- en beheersorganen, het evaluatiesysteem, financieel beheer en corruptiebestrijding zijn als robuust te kwalificeren. GAVI is een lerende en vernieuwende organisatie, wat bijvoorbeeld blijkt uit het toepassen van bevindingen uit evaluaties en de innovatieve financieringsmechanismen.

	Score	Verw.
3 Institutionele aspecten van de organisatie		
Focus op kernmandaat	4	
Strategie	4	
Effectiviteit bestuurs- en beheersorganen	3	↑
Personeelsbeleid	3	→
Financiële positie, beheer en ontwikkelingen	3	↑
Corruptiebestrijding in de interne organisatie	4	
4 Functioneren van de organisatie		
Samenwerking met andere multi- en bilaterale instellingen	3	↑
Uitvoering beleid en beheer op landenniveau	3	↑
Normatieve taken/aspecten	-	
Beleidsevaluaties	4	

6.2 Beleidsrelevantie

GAVI is een relevante organisatie voor het behalen van MDG 4, 5 en 6. Voor Nederland heeft GAVI met name relevantie voor SRGR.

	Score
5.1 Relevantie Internationale OS-architectuur	0
5.2 Geografische relevantie	+
5.3 Relevantie voor Nederlandse OS-thema's	
Voedselzekerheid	-
Water	-
Veiligheid en rechtsorde	-
Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten	+
5.4 Relevantie voor doorsnijdende thema's	
Gender	+
Private sectorontwikkeling	0
Duurzaamheid (milieu/klimaat)	-
5.5 Overige relevantie	
Impact op Nederland	+